

• אום אל קטוף

• אלוני יצחק

• אל עריאן

• ברקאי

• גן השומרון

• גן שמואל

• כפר גליקסון

• כפר פינס

• להבות חביבה

• מאור

• מגל

• מי עמי

• מייסר

• מצפה אילן

• מצר

• מענית

• משמרות

• עין עירון

• עין שמר

• קציר

• רגבים

• שדה יצחק

• שער מנשה

• תלמי אלעזר

מועצה אזורית מנשה

מבקר המועצה

דו"ח ביקורת בנושא:

בטיחות במוסדות חינוך

דצמבר 2016

לא יפרסם אדם דו"ח מן האמורים בסעיף זה או חלק ממנו או תוכנו לפני שחלף המועד שנקבע להגשתו למועצה, ואולם רשאים המבקר או ראש המועצה באישור הוועדה, להתיר פרסום כאמור" (צו המועצות המקומיות (א) תשי"א-1950, סעיף 145' (ו))

תוכן העניינים

נושא	עמוד
מבוא	3
מטרת הביקורת	3
היקף וגבולות ביקורת	3
ממצאי הביקורת	4
מדניות ונוהל עבודה	5
אחריות	5
ממונה בטיחות	6
תכנית בטיחות	7
וועדת בטיחות	8
מבדקי בטיחות	9
תקציב ובטיחות שוטפת	10
התקשרות עם יועץ בטיחות	11
בדיקות מתקנים	12
סיכום	13

1. מבוא

במסגרת תכנית העבודה לשנת 2016, נערכה ביקורת בנושא בטיחות במוסדות חינוך. הביקורת נערכה במהלך שנת 2016.

2. מטרות הביקורת

במסגרת הביקורת נבחנו תהליכי העבודה הקשורים להתנהלות וועדת המכרזים במועצה תוך מתן דגש לנושאים הבאים :

- עמידה בדרישות החוק.
- נהלי עבודה.
- בקרה ופיקוח.

3. היקף וגבולות הביקורת

הביקורת כללה שימוש בשיטות הביקורת כדלהלן :

- סקירת תהליכי העבודה.
- סקירת קבצים ומסמכים.
- סקירת הוראות החוק והנחיות שונות.
- שיחות וברורים עם בעלי תפקידים במועצה.
- בחינת קיומם והלימותם של אמצעי הבקרה הפיקוח והדיווח.

ממצאי הביקורת

א. כללי

1. הרשות המקומית משמשת על פי חוק לימוד חובה התשנ"ט 1949 - רשות חינוך מקומית" בתחום השיפוט שלה. תקנות החינוך, חייבו את רשות החינוך המקומית לטפל בין היתר בבטיחות של בתי ספר, גני ילדים ושטחי פעילותם.
2. בהתאם לפקודת הבטיחות בעבודה, האחריות על טיפול במפגע בטיחות מונח לפתחה של בעלת הנכס בו נמצא המוסד החינוכי – דהיינו הרשות המקומית.
3. חוזרי מנכ"ל משרד החינוך המפורסמים מעת לעת קובעו כי בין תפקידיה של הרשות המקומית, קיימת החובה ל"אחריות לתקינות המבנים, המקלטים /המתקנים והחצרות הכלולים בשטח של מוסד החינוך..."
4. הפעולות שיש לנקוט להבטחת קיומם של תנאי הבטיחות במוסדות החינוך, הובאו בדברי חקיקה שונים. משרד החינוך, פרסם הנחיות במסגרת חוזרי מנכ"ל אשר קובעים כי על הרשות לפעול בשני מישורים עיקריים :
 - א. מניעת מפגעי בטיחות תוך יישום החוקים התקנות וההנחיות המקצועיות בתחום.
 - ב. הסרת מפגעי בטיחות בשטח מוסדות החינוך ובמתקניהם.
5. החל משנת 2000, מבצעות הרשויות בעצמן את בדיקות הבטיחות במוסדות החינוך ומדווחות למשרד החינוך בנושא.
6. מבדקי בטיחות במוסדות חינוך מהווים כלי ניהולי מקיף לשמירה על רמת בטיחות נאותה וצמצום סיכוני בטיחות במוסדות חינוך.
7. ברחבי המועצה קיימים 10 בתי ספר ו 10 גנים באחריות ישירה. קיימים גנים נוספים בישובים אשר נושא הבטיחות נמצא באחריות הישובים עצמם.
8. האחראי מטעם המועצה על נושא הבטיחות במוסדות החינוך הינו מנהל מחלקת החינוך, הכפוף למנכ"ל המועצה.
9. בתחום ההנדסי הקשור למוסדות החינוך – בטיחות בהקמת מוסדות חינוך חדשים, איכלוסם, אישורי בטיחות למבנים לצורך קבלת סמל מוסד ותחזוקת המבנים הקיימים נמצא באחריות מחלקת ההנדסה במועצה.

ב. ממצאים

1. מדיניות ונוהל עבודה

א. חוזרי מנכ"ל משרד החינוך בנושא הבטיחות, מגדירים את הפרדת תחומי האחריות בין משרד החינוך לרשות המקומית בנושא בטיחות בנושאים כמו סמכות, אחריות, מבדקים נדרשים וכו'. החוזרים קובעים כי על הרשות ומוסדות החינוך לקבוע מדיניות כתובה להבטחת הבטיחות במוסדות החינוך תוך מעורבות הסגל המוסד החינוכי, אספקת משאבים מתאימים, קביעת יעדי בטיחות ועוד.

ב. דווח על ידי מנהל מחלקת החינוך ומנכ"ל המועצה כי לא קיימת במועצה מדיניות כתובה בנושא בטיחות. כמו כן, נמצא כי לא קיים נוהל עבודה מסודר המעגן את תהליכי העבודה, הגורמים המעורבים ותחומי האחריות בכל הקשור לנושא הבטיחות במוסדות החינוך.

ג. בפועל, האחריות על תהליכי העבודה בנושא זה מתחלקת בין מנכ"ל המועצה ומנהל מחלקת החינוך ללא חלוקה מסודרת ומוגדרת. במבחן התוצאה וכפי שיפורט בהמשך, מצב זה של העדר נוהל מוסדר ותחומי אחריות מייצר פערים וליקויים בתהליכי העבודה בתחום הבטיחות.

ד. המלצות

- 1) על המועצה להגדיר ולאשר נוהל עבודה בנושא בטיחות מוסדות החינוך ברחבי המועצה. על הנוהל להיות מושתת על הנחיות משרד החינוך בנושא, החוק והתקינה הקיימת.
- 2) הנוהל צריך לכלול התייחסות לתהליכי עבודה נדרשים, התקשרויות נדרשות, חלוקת גבולות גזרה בין בעלי התפקידים ובקורות בתהליכים.

2. אחריות

א. כפי שצויין, לא קיימים נהלי עבודה סדורים בנושא הבטיחות. עם זאת משרד החינוך מפרסם מעת לעת הנחיות ונהלים בנושא הבטיחות, אשר מנחים את האחראים על תחום זה ברשויות בדבר הפעולות הנדרשות.

ב. נוהל "בטיחות, ביטחון ושעת חירום" שפורסם ע"י משרד החינוך בפברואר 2013 קובע בין השאר כי האחריות הישירה לתקינות המתקנים והתשתיות במוסדות החינוך ולעמידתם בדרישות החוק והתקנים מוטלת על הרשות המקומית/על הבעלים.

ג. החל מפברואר 2001, מופיעה דרישה בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך כי הרשות המקומית תמנה "מנהל בטיחות מוסדות חינוך" מטעמה אשר יפעל בתיאום עם מחלקת הביטחון, מהנדס הרשות, מנהל מחלקת החינוך ובתיאום עם ממונה הבטיחות המחוזי במשרד החינוך.

ד. מנהל הבטיחות במוס"ח מטעם הרשות, חייב להיות בוגר קורס מנהלי בטיחות במערכות חינוך, או קורס ממוני בטיחות בעבודה. בנוסף, עליו לעבור השלמות והכשרות מקצועיות בנושא.

ה. מנהל בטיחות כאמור, אמור לבנות תכנית עבודה שנתית לפעולות הבטיחות והגהות במוסדות החינוך, קיום מעקב ובקרה אחר כשירות בטיחותית של המתקנים והמוסדות, השתתפות בהליכי התכנון והבניה כולל שיפוצים מבחינת בטיחות, טיפול בהעברת אישורי בטיחות נדרשים למוסדות, ביצוע ביקורות, הערכת וניהול סיכונים, דווח לממונים ולרשויות, דווח לראש המועצה ולממונה על המחוז על ליקויי בטיחות חמורים ותאונות ועוד.

ו. מבדיקת הביקורת עולה כי במועצה לא מונה גורם מרכזי האחראי על כלל נושאי הבטיחות במועצה, ועוסק במרכז בכל הגורמים והממשקים עם גורמים חיצוניים (משטרה, כיבוי אש, משרד החינוך, משרד לאיכות סביבה וכו').

ז. דווח כי קב"ט מוסדות החינוך של המועצה עבר השתלמות של משרד החינוך כממונה בטיחות במוסדות חינוך, אולם בפועל, אינו משמש כגורם מקצועי בתחום זה עקב הליך משפטי שמנוהל בנושא הסמכה זו ברמה הארצית.

ח. כמו כן, נמצא כי לא הוגדרו יעדי בטיחות מדידים בנושא בטיחות.

ט. המלצות

- 1) על המועצה להגדיר גורם אחראי לתחום הבטיחות במוסדות החינוך.
- 2) על הגורם שיוגדר להוות גוף מרכזי בתחום הבטיחות במוסדות החינוך, להיות אחראי על מערך הבטיחות במוסדות אלה ולהפעיל את מנגנוני הבקרה והפיקוח הנדרשים.

3. ממונה בטיחות במועצה

א. ממונה על בטיחות וגיהות הינו תפקיד סטטוטורי בכל רשות מקומית הכוללת מעל 50 עובדים.

ב. תפקידו של ממונה על בטיחות וגיהות הינו לייצג למעביד בכל הנוגע לחוקים, לתקנות ולתקנים בענייני בטיחות, לסייע לו ולאנשי צוות הניהול והתכנון ולקדם את התודעה בנוגע לבטיחות, גיהות, הנדסת אנוש ובריאות תעסוקתית של העובדים במועצה וגם במוסדות החינוך אותם מפעילה המועצה.

ג. תחומי אחריותו של הממונה על הבטיחות והגיהות במועצה אמורים להיות:

- וידוא הכנת תכנית לניהול הבטיחות.
- וידוא ביצוע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות.
- וידוא קיום שגרת בדיקות רפואיות לעובדי הרשות.
- פיקוח על קיום סדרי הבטיחות ברשות המקומית.

- מסירת מידע והדרכת עובדי הרשות.
 - קביעת הסדרי בטיחות בעת העסקת קבלני חוץ.
 - מעקב אחר בדיקות ציוד, כלים והתקנים.
 - ריכוז מידע על תאונות עבודה ומחלות מקצוע ברשות והפקת לקחים.
 - ריכוז פעולת ועדת בטיחות.
 - קיום קשרי גומלין עם אגף הפיקוח על העבודה.
- ד. בפועל, בוצעה התקשרות בעבר עם יועץ בטיחות (בגינה יפורט בהמשך) על בסיסה אמור לפעול במועצה ממונה בטיחות. בפועל, פעילות כוללת של ממונה על בטיחות וגיהות במועצה ופעילות הקשורה בתפקיד זה, לא מבוצעת בצורה מבוקרת ולא מקבלת ביטוי במוסדות החינוך שלה.
- ה. המלצות

1) על המועצה לוודא כי ממונה בטיחות, ככל שמתפקד ככזה, יקיים את הפעולות הבאות:

- ביצוע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות.
- קיום שגרת בדיקות רפואיות נדרשות לעובדי הרשות ומוסדות החינוך.
- פיקוח על קיום סדרי הבטיחות במוסדות החינוך.
- מסירת מידע והדרכת עובדי הרשות.
- קביעת הסדרי בטיחות בעת העסקת קבלני חוץ.
- מעקב אחר בדיקות ציוד, כלים והתקנים.
- ריכוז מידע על תאונות עבודה ומחלות מקצוע ברשות והפקת לקחים.
- ריכוז פעולת ועדת בטיחות.

4. תכנית בטיחות שנתית

- א. פקודת העיריות (נוסח חדש) קובעת כי מוסדות החינוך הם חלק מ"הבניינים" השייכים, בד"כ, לרשות המקומית. ככאלה חלים עליהם סעיפים 235 – 248 א' לפקודה המטילים על המועצה חובה לנקוט באמצעי פיקוח וכיוב', בנוגע לרחובות, בניינים, חצרות, ביוב, ועוד.
- ב. סעיף 8ד' בחוק ארגון הפיקוח על בעבודה ותקנותיו קובע שחובתו של המחזיק במקום עבודה להכין תכנית בטיחות של מקום העבודה; תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית בטיחות), התשמ"ד-1994, שתוקנו על פיו, קובעות שמחזיק במקום עבודה הוא גם מי - שמחזיק במוסדות חינוך שם מועסקים עובדיו.

- ג. מחוז צפון במשרד החינוך דורש מהמועצה להכין תכנית עבודה שנתית בנושא בטיחות. תכנית זו, צריכה להיגזר מחוברת ההנחיות השנתית להכנת תכנית עבודה שנתית המפורסמת על ידי משרד החינוך.
- ד. קיומה של תכנית בטיחות שנתית מהווה כלי ניהולי מקיף לשמירה על רמת בטיחות נאותה וצמצום סיכוני בטיחות במטרה לצמצם ולמנוע פגיעות של תלמידים, מורים וכל משתמשי המוסד.
- ה. בדיקה מול מנהל מחלקת החינוך נמצא כי לא קיימת תכנית בטיחות שנתית מסודרת המאושרת על ידי הנהלת המועצה מדי שנה.
- ו. קיומה של תכנית הבטיחות הכוללת, מקבלת משנה תוקף בכל הקשור לבטיחות במוסדות חינוך המופעלים על ידי ישובים שבתחום המועצה. בהקשר זה, יצוין כי לא קיים במועצה מידע מרוכז אודות טיפול בליקויי בטיחות במוסדות הנמצאים בישובים, ככל שנמצאים כאלה.

ז. המלצות

- 1) על המועצה לוודא כי קיימת תכנית בטיחות שנתית למוסדות החינוך שבתחומה.
- 2) יש להקפיד כי תוכנית זו תכלול התייחסות לנושאים הבאים :
- מדיניות המועצה בנושא בטיחות מוסדות חינוך.
 - תיאור מערך הבטיחות.
 - ניהול סיכונים.
 - בדיקות תקופתיות לציד.
 - הדרכות בטיחות.
 - רישוי והוראות בטיחות.

5. וועדת בטיחות

- א. תקנות ארגון הפיקוח על העבודה קובעות כי ארגון כרשות מקומית מחוייב להפעיל וועדת בטיחות. התקנות גם קובעות את סדרי העבודה של וועדת הבטיחות.
- ב. נכון למועד עריכת הביקורת, במועצה לא פועלת וועדת בטיחות ובשנת 2016 לא התכנסה ועדה שכזו.
- ג. חלק ממשיותיו של הממונה על הבטיחות והגיהות הן :
- סיוע בהקמת ועדת בטיחות בעבודה.
 - כינוס הוועדה וקביעת סדר יום לדיון הוועדה.
 - שיתוף פעולה עם ועדת הבטיחות המפעלית ומסירת כל המידע הנדרש לפעילותה.

ד. הואיל ולא קיימת וועדת בטיחות, לא קיים במועצה מידע מרוכז הקשור לאירועי בטיחות ונושאים רוחביים הדורשים טיפול בתחום זה.

ה. המלצות

- 1) על המועצה לוודא קיומה של וועדת בטיחות.
- 2) על וועדת הבטיחות להתכנס לפחות 8 פעמים בשנה כנדרש בחוק ולדון על נושאים מהותיים בתחום הבטיחות והגיהות.
- 3) לאור רמת הסיכון הגבוהה בנושא, על וועדת הבטיחות לתת עדיפות לביצוע בקרה שוטפת אחר הפעילויות בתחום הבטיחות במוסדות החינוך, טיפול במפגעים וניתוח אירועי בטיחות.

6. מבדקי בטיחות

- א. אגף בכיר לביטחון, בטיחות ושע"ח במשרד החינוך מוציא מדי שנה רשימה מנחה לעריכת מבדקי בטיחות במוסדות החינוך.
- ב. מטרת מבדקי הבטיחות כוללת בין השאר:
 - בדיקת התאמת התשתיות לדרישות חוזרי המנכ"ל.
 - ניהול סיכוני בטיחות על ידי הרשות.
 - כלי עזר לעריכת תכנית לשיפור הבטיחות במוסדות החינוך.
- ג. משרד החינוך הגדיר סדרי קדימויות לליקויים בנמצאים במהלך מבדקי בטיחות:
 - קדימות "0" – מתייחסת למפגע חמור במיוחד אשר מחייב את סגירת המוסד וטיפול מיידי במפגע.
 - קדימות "1" – מתייחס למפגעי בטיחות אשר קיומו מחייב הסרה מיידי.
 - קדימות "2" – ליקוי המחייב טיפול במסגרת תכנית עבודה סדורה.
- ד. מדי שנה, החל מחודש יוני, נערכים מבדקי בטיחות במוסדות החינוך על ידי המועצה (באמצעות סוקר בטיחות חיצוני) כחלק מהיערכות המועצה לפתיחת שנת הלימודים ושיפוצי הקיץ במוסדות החינוך.
- ה. הוצגו בפני הביקורת חוות הדעת שהופקו על ידי הבודק במהלך שנת 2016 במסגרת ביקורות הבטיחות שערך במוסדות החינוך ברחבי המועצה. סקירת הדוחות העלתה כי לא דווח על מפגעים בקדימות "0" ו "1" המסכנים חיי אדם.
- ו. עם זאת, בכל מוסדות החינוך, אותרו ליקויים ומפגעים רבים, חלקם בעלי חשיבות גבוהה, ביניהם: אי קיומם של אישורי בטיחות של כיבוי אש וחברת חשמל, פגמים במפנני דלתות, תליית אביזרים כבדים ללא אישורי מהנדס, מחסור בציוד חירום וכיבוי, ארונות לא מקובעים, גרוטאות בחצרות ועוד.

- ז. חוות הדעת כוללת אף המלצה לשיפור הבטיחות במוסדות המוגבלת בלוחות זמנים. כמו כן, המסמכים החתומים על ידי עורך מבדק הבטיחות, בצירוף התחייבות של מנהל מחלקת החינוך לתיקון הליקוי במועד שנקבע מועברים למשרד החינוך.
- ח. הביקורת מצאה כי בפועל, לא מבוצעת בקרה אפקטיבית אחר תיקון ליקויי הבטיחות המופיעים בתוצאות המבדקים שאותרו. כמו כן, נמצא כי לא קיימת תכנית מרוכזת לטיפול בליקויי הבטיחות שאותרו במבדקים ולא נערך ניהול סיכונים בנושא.

ט. המלצות

- 1) יש לוודא קיומה של תכנית מבדקים שנתית בכל מוסדות החינוך של המועצה.
- 2) על המועצה לבצע ניהול סיכונים בכל הקשור לתיקון ליקויי בטיחות ולתעד את התהליך.
- 3) יש לוודא כי ליקויי בטיחות מהותיים העולים במסגרת המבדקים מתוקנים טרם תחילת שנת הלימודים. ככל שהתיקון דורש פרק זמן ארוך, יש לוודא כי נקבע לול זמנים מפורט לטיפול בליקויים.

7. תקציב נושא הבטיחות

- א. נושא בטיחות מוסדות חינוך, אינו מתקצב כנושא בפני עצמו בתקציב המועצה.
- ב. פעולות הקשורות בבטיחות מוסדות החינוך מתבטאות בסעיפים שונים בתקציב השוטף במסגרת תחזוקת מבנים וחצרות מוסדות חינוך, אחזקת מבנים ושיפוצים.
- ג. עיקר התקציב לביצוע עבודות תשתית מורכבות וגדולות כמו בניית מוסד חינוכי, שיפוצי קיץ מורכבים וכו', מגיע מתב"רים יעודיים, במסגרתם ניתן ביטוי לתחום הבטיחות.
- ד. נושא זה, אינו מקבל ביטוי ישיר גם בתקציב המוגש על ידי הוועדים המקומיים.

ה. המלצות

- 1) על גזבר המועצה ומנהל מחלקת החינוך לוודא כי נושא הבטיחות במוסדות החינוך בכללותו מקבל ביטוי במסגרת תקציב המועצה בכל הקשור לתחזוקה וטיפול במפגעים.

8. בטיחות שוטפת במוסדות חינוך

- א. תפקידו של מנהל בית הספר כולל משימות בעלות אופי מגוון. הוא כולל פיתוח ארגוני של בית הספר, ניהול תהליכי קבלת החלטות, תכנון שיטתי ומערכתי, עיצוב אקלים וסביבה בטוחים, פיתוח מקצועי של צוות ההוראה.

ב. כחלק מסמכויותיו ואחריותו של מנהל המוסד החינוכי, הינו נדרש להפסיק את הלימודים באופן חלקי או מלא, אם נשקפת סכנה מוחשית ומידית לשלומם של השוהים במוסד החינוכי.

ג. בהתאם להנחיות משרד החינוך, תפקידיו של מנהל בית ספר בתחום הבטיחות הינם:

- הכנת תכנית להבטחת הביטחון, הבטיחות והיערכות לחירום.
 - שילוב נושא חינוך לביטחון, בטיחות וחירום במסגרת תכנית הלימודים.
 - דיווח למועצה ומעקב אחר סילוקם של מפגעים בטיחותיים.
 - הפקת "דוח תאונת תלמידים" בעקבות אירוע בטיחות.
 - פעילות הדרכה והסברה בנושאי ביטחון, בטיחות וחירום.
 - מינוי מורה לתפקיד רכז ביטחון בטיחות והיערכות לחירום.
- ד. נמצא כי שילוב נושא חינוך לביטחון, בטיחות וחירום מבוצע ע"י גורמים חיצוניים והמוסד החינוכי במסגרת תכנית הלימודים השנתית לאורך שנת הלימודים.
- ה. על פי אתר האינטרנט של המועצה, אחד מתפקידיה של מחלקת הביטחון הוא "הכוונה ופיקוח על תחום הביטחון והבטיחות במוסדות החינוך". דווח על ידי קב"ט מוסדות החינוך כי בפועל נושאי הבטיחות השוטפים מטופלים על ידו במסגרת סיורים תקופתיים שעורך בבתי הספר ותלונות המופנות אליו. עם זאת, פעילות זו אינה מגובה בתוכנית סדורה ואינה מתועדת.
- ו. כמו כן, דווח על ידי מנהל מחלקת החינוך כי במוסדות החינוך לא קיימים תיקי בטיחות הכוללים את כלל אישורי הבטיחות הנדרשים, ריכוזי תאונות, תכנית עבודה, טיפול במפגעים וכו'.

ז. המלצות

- (1) יש לוודא דווח ומעקב שוטפים של המועצה אחר פעילות הבטיחות במוסדות החינוך.
- (2) יש לוודא קיומם של תיקי בטיחות בכל בתי הספר במועצה.
- (3) יש להקפיד על תיעוד פעילויות הקשורות בבטיחות במוסדות החינוך, כולל טיפול במפגעים.

9. התקשרות עם יועץ בטיחות

א. ב 1.9.2010 הוגשה למועצה ע"י מר ש.צ. הצעת מחיר לשמש כממונה בטיחות של המועצה. הצעה זו, כללה התחייבות למתן שירותי ממונה בטיחות, בין השאר באמצעות לימוד המצב הקיים במועצה, עריכת ראיונות עם בעלי תפקידים, בניית תכנית עבודה מפורטת, ניהול ועדת בטיחות, כתיבת הוראות בטיחות, עריכת סקר סיכונים, הכנת ספר נהלי בטיחות, הדרכת עובדים ועריכת מבדקים פנימיים.

- ב. עבור שירותים אלה כממונה בטיחות, הכשרה והדרכות אנשי חינוך ומנהלה (עד 10 מפגשים בשנה) דרש מר ש.צ. 3,200 ₪ לחודש בתוספת מע"מ כחוק. בהתאם להצעה, תוקף ההתקשרות הינו ל 12 חודשים ואפשרות להארכה של 12 חודשים נוספים.
- ג. הצעת העבודה נחתמה ע"י גזבר המועצה ב 10.10.2010. יודגש, כי מעבר לחתימתו של הגזבר על הצעת העבודה כמפורט לעיל, לא נחתם הסכם מסודר בין הצדדים.
- ד. בפועל וכפי שצויין קודם לכן, הזמנת העבודה שנחתמה, מהווה את הבסיס להתקשרות אולם לא בפועל, מרבית התכנים המופיעים במסמך זה אותם אמור לבצע ממונה הבטיחות אינם מתקיימים.
- ה. בנוסף, לא הוגדרה תכנית עבודה שנתית כתובה ומאושרת לפעילותו של מר ממונה הבטיחות.

10. בדיקות מתקני משחקים

- א. תקן מתקני משחקים 1498 (המעודכן והתקף ממרס 2006) מחייב את המועצה לבצע שלוש בדיקות תקופתיות:
- בדיקה חודשית: בדיקה זו מתבצעת על ידי הרשות המקומית והבעלות. מבצע אותה איש תחזוקה העובר על המתקנים ובודק את שלמות החלקים, את טיב החיבורים והשרשראות של הנדנדות, את החיבורים לקרקע ואת המצעים מתחת למתקנים וסביבם.
 - בדיקה שנתית: פעם בשנה מתבצעת בדיקה של כלל המתקנים על ידי מהנדס או הנדסאי או טכנאי שהוכשרו ואושרו על ידי מכון התקנים הישראלי לבדוק מתקני משחקים.
 - בדיקה תלת-שנתית: פעם בשלוש שנים מבוצעת בדיקה של מעבדה מוסמכת לבדיקת מתקני משחקים של מכון התקנים הישראלי או מעבדה שאושרה לבדוק מתקני משחקים מטעם מכון התקנים.
- ב. הואיל וההתקשרות עם מר ש.צ. כללה מתן שירותי בטיחות בכל המועצה, דווח לביקורת כי הוסכם שיבוצעו מדי חודש בדיקות בטיחות מתקני משחקים ב 3 מתוך 10 גני הילדים המופעלים ע"י המועצה, זאת למרות שעל פי התקן כל מתקני המשחקים נדרשים בבדיקה חודשית.
- ג. בנוסף לאמור לעיל, נמצא כי לא קיים במועצה מידע מרוכז אודות בדיקות מתקני המשחקים בכלל מתקני המועצה וגני הילדים.

ד. המלצות

- 1) יש לוודא כי המועצה מבצעת 3 בדיקות תקופתיות למתקני המשחקים במוסדות החינוך ברחבי המועצה כנדרש בחוק.

2) על המועצה לנהל מאגר מידע הכולל מידע מסודר בדבר מבדקים הנערכים במתקני המשחקים.

11. סיכום

- א. הרשות המקומית משמשת על פי חוק לימוד חובה התשנ"ט 1949 - רשות חינוך מקומית" בתחום השיפוט שלה. תקנות החינוך, חייבו את רשות החינוך המקומית לטפל בין היתר בבטיחות של בתי ספר, גני ילדים ושטחי פעילותם.
- ב. ברחבי המועצה קיימים 10 בתי ספר ו 10 גנים באחריות ישירה. קיימים גנים נוספים בישובים אשר נושא הבטיחות נמצא באחריות הישובים עצמם.
- ג. האחראי מטעם המועצה על נושא הבטיחות במוסדות החינוך הינו מנהל מחלקת החינוך, הכפוף למנכ"ל המועצה.
- ד. סקירת תהליכי העבודה בנושא הבטיחות במועצה ובמוסדות החינוך העלתה ליקויים רבים בתפקוד המועצה החל מהפעלת ממונה בטיחות והגדרת תכולת עבודתו, חוסר בבקרה אחר תיקון ליקויי בטיחות, אי קיומו של נוהל עבודה מסודר בנושא, אי התכנסותה של וועדת בטיחות ועוד.
- ה. להלן ריכוז ההמלצות כפי שעולות מדוח זה:

- על המועצה להגדיר ולאשר נוהל עבודה בנושא בטיחות במוסדות החינוך ברחבי המועצה. על הנוהל להיות מושתת על הנחיות משרד החינוך בנושא, החוק והתקינה הקיימת. הנוהל צריך לכלול התייחסות לתהליכי עבודה נדרשים, התקשרויות נדרשות, חלוקת גבולות גזרה בין בעלי התפקידים ובקורות בתהליכים.
- על המועצה להגדיר גורם אחראי לתחום הבטיחות במוסדות החינוך. על הגורם שיוגדר להוות גוף מרכז בתחום הבטיחות במוסדות החינוך, להיות אחראי על מערך הבטיחות במוסדות אלה ולהפעיל את מנגנוני הבקרה והפיקוח הנדרשים.
- על המועצה לוודא כי ממונה בטיחות, ככל שמתפקד ככזה, יקיים את הפעולות הבאות: ביצוע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות, קיום שגרת בדיקות רפואיות נדרשות לעובדי הרשות ומוסדות החינוך, פיקוח על קיום סדרי הבטיחות במוסדות החינוך, מסירת מידע והדרכת עובדי הרשות, קביעת הסדרי בטיחות בעת העסקת קבלני חוץ, מעקב אחר בדיקות ציוד, כלים והתקנים, ריכוז מידע על תאונות עבודה ומחלות מקצוע ברשות והפקת לקחים, ריכוז פעולת ועדת בטיחות.
- על המועצה לוודא כי קיימת תכנית בטיחות שנתית למוסדות החינוך שבתחומה.

- יש להקפיד כי תכנית זו תכלול התייחסות לנושאים הבאים: מדיניות המועצה בנושא בטיחות מוסדות חינוך, תיאור מערך הבטיחות, ניהול סיכונים, בדיקות תקופתיות לציד, הדרכות בטיחות, רישוי והוראות בטיחות.
- על המועצה לוודא קיומה של וועדת בטיחות. על וועדת הבטיחות להתכנס לפחות 8 פעמים בשנה כנדרש בחוק ולדון על נושאים מהותיים בתחום הבטיחות והגיהות. לאור רמת הסיכון הגבוהה בנושא, על וועדת הבטיחות לתת עדיפות לביצוע בקרה שוטפת אחר הפעילויות בתחום הבטיחות במוסדות החינוך, טיפול במפגעים וניתוח אירועי בטיחות.
- יש לוודא קיומה של תכנית מבדקים שנתית בכל מוסדות החינוך של המועצה. על המועצה לבצע ניהול סיכונים בכל הקשור לתיקון ליקויי בטיחות ולתעד את התהליך. יש לוודא כי ליקויי בטיחות מהותיים העולים במסגרת המבדקים מתוקנים טרם תחילת שנת הלימודים. ככל שהתיקון דורש פרק זמן ארוך, יש לוודא כי נקבע לול זמנים מפורט לטיפול בליקויים.
- על גזבר המועצה ומנהל מחלקת החינוך לוודא כי נושא הבטיחות במוסדות החינוך בכללותו מקבל ביטוי במסגרת תקציב המועצה בכל הקשור לתחזוקה וטיפול במפגעים.
- יש לוודא דווח ומעקב שוטפים של המועצה אחר פעילות הבטיחות במוסדות החינוך. יש לוודא קיומם של תיקי בטיחות בכל בתי הספר במועצה. יש להקפיד על תיעוד פעילויות הקשורות בבטיחות במוסדות החינוך, כולל טיפול במפגעים.
- יש לוודא כי המועצה מבצעת בדיקות תקופתיות למתקני המשחקים במוסדות החינוך ברחבי המועצה כנדרש בחוק. על המועצה לנהל מאגר מידע הכולל מידע מסודר בדבר מבדקים הנערכים במתקני המשחקים.